

Kerätään kulttuuriperintöä ja tutustutaan toisiimme

Euroopan kulttuuriperintövuosi on päättymässä. Suomessa vuoden pääteemana on osallisuus kulttuuriperintöön. Yhteisöjä, kansalaisjärjestöjä ja museoita kannustetaan kehittämään uusia toimintamalleja ja kokeilemaan erilaisia tapoja edistää vuorovaikutusta yksilöiden ja yhteisöjen kanssa. Kansallisena tavoitteena on myös lisätä kulttuuriperinnön saavutettavuutta, saatavuutta (myös digitaalista) sekä kulttuuriperinnön kestävää käyttöä. Tärkeä näkökulma on myös kulttuuriperintö kohtaamisten paikkana ja vuoropuhelun välineenä: sosiaalisena voimavarana. Vuoden suojelijana toimii presidentti Tarja Halonen. www.kulttuuriperintovuosi2018.fi

Palvelukeskuksissa asuu lukemattomia ikäihmisiä, joilla on paljon arvokasta elämäkokemusta, muttei kuuntelijaa. Kansanmusiikkia ja keskusteluja vanhusten kanssa -hankkeessani keräsin Suomen Kulttuurirahaston tuella muistoja Lounais-Suomessa. Syntyi Muistoja elämään -kirja, jota voi tilata minulta. Kohtaamisen ilon lisäksi sain mielenkiintoisia elämäntarinoita ja runsaasti tietoa, jota voitaisiin hyödyntää mm. yksilöllisessä hoidossa. Tuoreet aikalaiskuvaukset palvelisivat myös museoiden asiakkaita; lisätietoa paikallishistoriasta voisi saada kasvokkain käymällä jututtamassa informanttia palvelutalossa. Sosiaalisen hyvinvoinnin ja historian tuntemuksen lisääminen olisivat yhdistettävissä mielekkäällä tavalla.

Koululaiset käyvät lukemassa vanhuksille sanomalehtiä. He voisivat kokeilla myös vanhuksen ääreen pysähtymistä, kuuntelua ja muistojen tallentamista. Kysymykset voi miettiä etukäteen ja lukea ne paperista. Kohtaamiset antaisivat varmasti ajattelemisen aihetta. Kun tutustuu yksilöihin ihmisryhmästä, johon mahdollisesti kokee ennakkoluuloja, suhtautuminen voi muuttua. Käynnit palvelutalossa saattavat muuttua velvollisuudesta virkistäväksi aikamatkailuksi persoonallisten oppaiden johdolla. Kenties löytyy kiinnostava ihminen, ystävä, jolla on yllättävän joustava mieli ja aikaa.

Vierailut palvelutaloissa sopivat kaikille. Sosiaalinen arkuus voi helpottaa, kun kyselee vanhuksilta asioita, joita haluaa tietää entisajan elämästä. Vanhusten viriketoimintaan käytetään erittäin niukasti yhteiskunnan varoja ja omaiset ovat usein tiukilla – tarvitaan kansalaisten aktiivisuutta, lähimmäisenrakkauden osoittamista. Pienikin hetki riittää. Itse ehdin ja jaksan töiltäni palvelutaloon varsin epäsäännöllisesti, mutta satunnaiset käynnit ovat parempi vaihtoehto kuin pelkkä poissaolo.

Kun tutustutaan, voidaan löytää yhteisiä kiinnostuksen kohteita ja projekti-ideoita. Itse nautin suunnattomasti tavatessani erästä dementiaosaston luovuutta säteilevää rouvaa, jonka osaaminen liittyy teatteriin ja runoiluun. Yhdessä rouvan teatteri- ja runoystävän kanssa meillä on ollut todella hauskaa: luemme tapaamisten päähenkilön kirjoittamia näytelmiä, esittelemme osaamistamme ja kokeilemme uutta, improvisoimme tapaamisissa vaikka mitä. Mummojen kanssa voi oikeasti pitää hauskaa ja heittäytyä. Myös henkevät, luottamukselliset keskustelut ovat antoisia kolmisin. Kulttuuriharrastuksesta ei tarvitsisi luopua, vaikka asuu hoitolaitoksessa. Ystävät ja vapaaehtoiset voivat edistää sosiaalisen hyvinvoinnin toteutumista myös toiminnallista ohjelmaa järjestämällä. Ainakin minä iloitsen osallisuudesta ja jakamisesta antoisassa kulttuurikerhossa. Nelikymppinen saa kahdeksankymppisiltä perspektiiviä ja kiire kesyyntyy toviksi. Suosittelen lämpimästi.

Esiinnyin juuri paikallisessa palvelutalossa ja sain jälleen kokea mahtavan runoesityksen: Eino Leinoa sädehtivin silmin. Kyselin päiväsalin porukalta ohjelmatoiveita, eräs kaipasi jumppaa ja toinen meriaiheisia lauluja, kolmas keskustelua historiasta. Varsin mieluisia toiveita toteutettaviksi.

Jokaisella ihmisellä on omat voimavaransa, joiden löytyminen ja esiin saaminen on antoisaa. Suosittelen löytöretkiä ihmisten luo palvelutaloihin. Useampi tapaaminen ennen vieraan naisen tai miehen kanssa voi yllättää. Keskustelut kulttuuriperinnöstä voivat tuoda uutta myös suhteeseen iäkkään omaisen kanssa.